

Seletuskiri

ülevaate 2024. aastal Eestis antud riigiabist ja vähese tähtsusega abist juurde

Riigiabi läbipaistvuse tagamiseks esitab Rahandusministeerium alates 2008. aastast vastavalt konkurentsiseaduse § 49 lõikele 5 Vabariigi Valitsusele ülevaate eelmisel aastal Eestis antud riigiabist ja vähese tähtsusega abist. Ülevaade avaldatakse Rahandusministeeriumi veebilehel.

Käesolev ülevaade kajastab andmeid 2024. aastal antud riigiabist ja vähese tähtsusega abist ning on koostatud riigiabi ja vähese tähtsusega abi registri andmete ja abi andjate poolt Rahandusministeeriumile esitatud täiendavate riigiabi ja vähese tähtsusega abi aruannete põhjal. Andmed põllumajandussektoris antud riigiabi kohta ning osaliselt metsandussektoris antud riigiabi kohta on saadud Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumilt.

Ülevaate 2024. aastal antud riigiabist ja vähese tähtsusega abist (edaspidi *ülevaade*) ja seletuskirja koostas Rahandusministeeriumi riigi osaluspoliitika ja riigihangete osakonna peaspetsialist Ljudmila Sokolnikova (tel 611 3360, e-post ljudmilla.sokolnikova@fin.ee).

Analoogselt eelmise ülevaatega ei sisalda käesolev ülevaade detailset võrdlust mujal Euroopa Liidus antud riigiabiga. Komisjoni viimane riigiabi aruanne *State Aid Scoreboard 2024* ehk nn tulemustabel (avaldatud komisjoni poolt 8. aprillil 2025) sisaldab andmeid 2023. aastal Euroopa Liidus antud riigiabi kohta ja on leitav komisjoni [kodulehelt](#).

Ülevaate sissejuhatuses anname põgusa kirjelduse nii riigiabist kui ka selle moderniseerimisest Euroopa Liidus, mistõttu käsitlemist leiavad ka 2025. aastal toimunud muudatused, sh informatsioon 2025. aastal komisjonile esitatud riigiabi teatistest (riigiabi andmise loa taotlustest) ja grupierandi teatistest.

Vastavalt Euroopa Liidu toimimise lepingu (edaspidi ELTL) artikli 107 lõikele 1 on igasugune riigi või kohaliku omavalitsuse vahenditest otseselt või kaudselt ükskõik missugusel kujul antav abi, mis soodustab teatud ettevõtjaid või teatud kaupade tootmist ning mis moonutab või võib moonutada konkurentsi liikmesriikide vahel, siseturuga kokkusobimatu. Sama lepingu artikli 107 lõiked 2 ja 3 lubavad teatud erandeid riigiabi andmiseks, kui abi on vastavuses ühishuvi eesmärkidega.

Põllumajandus- ja kalandussektoris kehtivad tulenevalt ELTL artiklist 42 riigiabi osas erireeglid, mistõttu osadele põllumajandus- ja kalandussektori toetustest ei kohaldata ELTL artikleid 107-109. Käesolev ülevaade sisaldab üksnes riigiabi ELTL artikli 107 lõike 1 tähenduses. Seetõttu ei kajasta ülevaade kõiki põllumajandus- ja kalandussektori toetusi (näiteks osa Eesti Maaelu Arengukava põllumajandussektori toetustest, Euroopa Merendus-, Kalandus- ja Vesiviljelusfondi 2021-2027 (EMKVF) Eesti rakenduskava või Euroopa Merendus- ja Kalandusfond (EMKF) 2014-2020 Eesti rakenduskava toetused, otse- ja üleminekutoetused, turukorraldusmeetmed. Põllumajandus- ja kalandussektori ülevaated on kättesaadavad Regionaal-ja Põllumajandusministeeriumi [veebilehel](#).

Ülevaade kajastab sektoraalset riigiabi, horisontaalset riigiabi, regionaalabi, riigiabi üldist majandushuvi pakkuvate teenuste osutamiseks, Ukraina kriisiabi raamistiku alusel antud riigiabi ja COVID-19 haigust põhjustava koroonaviiruse levikuga seotud kriisi leevendamiseks antud riigiabi.

Sektoraalse riigiabi all on käesolevas ülevaates näidatud põllumajandussektorile, kalandussektorile, transpordisektorile ja telekommunikatsiooni sektorile (lairiba taristu) antud riigiabi, horisontaalse riigiabi all on teadus- ja arendustegevusabi, keskkonnakaitseabi, abi VKEdele, tööhõiveabi, koolitusabi, abi kultuuri edendamiseks ja kultuuripärandi säilitamiseks, abi spordi- ja mitmeotstarbelise vaba aja veetmise taristule, üleeuroopalist huvi pakkuvate tähtsate projektide elluviimiseks antav abi, Euroopa territoriaalse koostöö jaoks antav abi ja abi kohalikule taristule. Regionaalabi all on näidatud regionaalarengu edendamiseks suunatud riigiabi.

Põllumajandussektorile ja kalandussektorile grupierandi määruse nr 651/2014 alusel antud riigiabi (erimärgistatud diislikütuse aktsiisisoodustus) liigitakse ülevaates horisontaalse riigiabi, täpsemalt keskkonnakaitseabi alla, sest nimetatud määruse keskkonnakaitseabi artiklit rakendatakse mitmele sektorile ja valdkondadele.

Vähese tähtsusega abi ei loeta riigiabiks, kuna oma väikese suuruse (Euroopa Liidu mõistes) tõttu ei moonuta vähese tähtsusega abi konkurentsi.

2024. aastal Eestis ettevõtjatele antud abi kogumaht (riigiabi ja vähese tähtsusega abi kokku) koos kriisi riigiabiga oli 410,5 miljonit eurot, millest riigiabi moodustas 83,0%. Riigiabi ja vähese tähtsusega abi kogumaht vähenes võrreldes 2023. aastaga 27,9 miljonit eurot. Ilma kriisi riigiabita anti 2024. aastal riigiabi ja vähese tähtsusega abi 405,9 miljonit eurot. Võrreldes 2023. aastaga vähenes see 14,7 miljoni euro võrra ehk 3,5%.

2024. aastal oli suurim abi andja Elering AS (19,9% abi kogumahust), kellele järgnesid Kultuuriministeerium, EIS ja PRIA (vastavalt 19,2%, 19,0% ja 14,1% abi kogumahust).

Riigiabi

- Koos kriisi riigiabiga vähenes antud riigiabi kogumaht Eestis 2024. aastal võrreldes 2023. aastaga 24,9 miljonit eurot, moodustades 340,7 miljonit eurot. Riigiabi osakaal SKP-s vähenes 0,1 protsendipunkti võrra. Muudatused on tingitud kriisi riigiabi (COVID-19) mahu vähenemisest. Kriisi riigiabi anti ainult toetuste ja laenude vormis. Koos kriisi riigiabiga anti riigiabi 2024. aastal järgmiselt:
 - toetuse vormis riigiabi 304,3 miljonit eurot ehk 89,3% riigiabi üldmahust; toetuste maht vähenes võrreldes 2023. aastaga 17,5 miljonit eurot;
 - maksuvabastuse ja maksusoodustuse vormis antud riigiabi summas 34,4 miljonit eurot ehk 10,1% riigiabi kogumahust;
 - laenude vormis 1,5 miljonit eurot (2023. aastal 4,0 miljonit eurot);
 - tagatiste vormis 2024 aastal riigiabi ei antud;
 - aktsiakapitali suurendamise vormis (riskikapital) riigiabi 0,5 miljonit eurot ehk 0,1% riigiabi kogumahust.
- Ilma kriisi riigiabita anti 2024. aastal riigiabi 11,7 miljonit eurot vähem kui 2023. aastal. Abi maht moodustas 336,2 miljonit eurot, millest anti:

- toetuse vormis riigiabi 301,2 miljonit eurot ehk 89,6% riigiabi üldmahust. Toetuste maht vähenes võrreldes 2023. aastaga 6,7 miljonit eurot, toetuste osakaal kasvas (89,6% riigiabi üldmahust);
- maksuvabastuse ja maksusoodustuse vormis riigiabi summas 34,4 miljonit eurot, mis moodustas 10,2% riigiabi kogumahust;
- tagatise ja laenu vormis riigiabi antu ei ole;
- aktsiakapitali suurendamise vormis (riskikapital) riigiabi summas 0,5 miljonit eurot ehk 0,1% riigiabi üldmahust.

Vähese tähtsusega abi

Vähese tähtsusega abi kogumaht 2024. aastal vähenes ja moodustas kõikides sektorites kokku 69,7 miljonit eurot (2023. aastal 72,7 miljonit eurot). Analoogselt eelmiste aastatega moodustas 2024. aastal suurima osa ehk 96,4% toetuse vormis antud vähese tähtsusega abi. Tagatise vormis antud vähese tähtsusega abi summa ja osakaal on kasvanud (2023. aastal 0,8 miljonit eurot ehk 1,1%, 2024. aastal 1,6 miljonit eurot ehk 2,3% üldisest vähese tähtsusega abi mahust). Vähese tähtsusega abi laenud kasvasid ja moodustasid 2024. aastal 0,8 miljonit eurot ehk 1,1 % üldisest vähese tähtsusega abi mahust. Maksusoodustuse ja maksuvabastuse vormis antud vähese tähtsusega abi osakaal üldisest vähese tähtsusega abi mahust kasvas kuni 0,2%-ni. 2024 aastal anti abi summas 0,1 miljonit eurot.

Ülevaade saadeti arvamuse andmiseks kõikidele ministeeriumidele.

Haridus- ja Teadusministeeriumilt, Kaitseministeeriumilt ja Välisministeeriumilt tagasisidet ülevaate kohta ei saanud.

Justiits- ja Digiministeeriumil, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumil, Kliimaministeeriumil, Kultuuriministeeriumil, Siseministeeriumil ja Sotsiaalministeeriumil kommentaare ülevaate kohta ei olnud. Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi saadetud märkuste ja ettepanekutega on arvestatud.